

№ 26.—1914

ფ ა ს ი, 10 კ.

კვირა, 31 აგვისტო.

ფერდინანდ ლასალი

სსკეღანთქმუღი ფაღოსთფოს-შწერაღი და სს-
 ზოგადო მოღვაწე
 (დღეს, 31 აგვისტოს, შესრულდა მისი გარდაცვა. 50 წელი)

1. სადღესასწაულო სეზონი, მეთაურა	1
2. ქართ. დრ. საზ. გამგეობის დასის შეკრების I-ლი დღე, ჭიტასი	2
3. ჩვენი თეატრი გადასაკეთებელია, თავისუფალ მეთაფაფურას	3
4. რკალები—მოწყვეტილი ხმალი, აკაკი ხაზაფასი	4
5. „ილოცე, დენის, ილოცე“, დ.ე. კალანაძის	5
6. ქალო საწყალო ლექსი, მ. ვეჯის-ცხიქაძის	6
7. რას უქადის ხელოვნებას მომავალი, ალ. წერეთლის	„
8. ცხოვრება (გაგრძელება), ს. გალას-შვილის	7
9. ლადო აღნიშნული (გაგრძელება), ალ. შირაძის	11
10. მზრუნავი ღვთაება, ან. შექანას-შვილის	12
11. დედის მკვლელობა (მოთხრობა), ევ. ფურცხვანიძის	13
12. კომპოზიტორი კ. ფოცხვერაშვილი თბილისში, ს.-ხას	15
13. წერილი ამბები; შარყები; სურათები.	

თბილისის ქართულ დრამატულ საზოგადოების გამგეობა აცხადებს, თეატრთან მოაწეოს სპეციალური სტუმრის ხელმძღვანელობა

სამხალისო პრამუსული სპულის
 ამიტომ იგი იწვევს ქალთა და ვაჟთა, რომელთაც ქართულ სტენაზე მუშაობის სურვილი აქვს, ჩაუწერონ ამ თეატრულ გამგეობის კონტრაქტი. ჩაუწერის ვადა დანიშნულია განცხადების დასრულებამდე პირდაპირად. სწავლა უფასო იქნება. პირობების გავლა შეიძლება კონტრაქტში დღისით 1—3 საათამდე. წერილობითი განცხადება მისამართის ჩვენებით წარმოდგენილ უნდა იქნეს დრ. საზ. კანტორაში.

შექსპირი ქართულად!

გამოცემა ივანე მაჩაბლის თარგმანებისა.

მიიღება ხელისმწერა ივანე მაჩაბლის მიერ ნათარგმნ შექსპირის რვა ტრაგედიის გამოცემაზე: (ჰამლეტი, ოტელიო, მეფე ლირი, მაკბეტი, იულიუს კეისარი, ანტონიუს და კლეოპატრა, კორიოლანოს და რიჩარდ მესამე).—გამოცემა ივანე მაჩაბლის მიერ შეიცავს ათასამდე გვერდს, ლდი ფორმატისა. გამოცემის დაერთვის ბიოგრაფიული შექსპირისა და ივანე მაჩაბლისა და მათივე სურათები.—ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გადღებულ იქნება. ვისთვისაც ერთად ფასის გადახდა საძქიშაა.—მათთვის ხელისმწერა განაწილებულია სამ ვადად: პირველი შემოსტანი — 1 მან., მეორე—პირველი ნომბერს — 1 მან. და მესამე—1 მან. 7 იანვარს 1915 წელს.

წიგნი დარიგდება 1915 წელს თებერვლის განმავლობაში. ხელისმწერა მიიღება თბილისში: ქართვ. შორის წერაკითხვის საზოგადოების გამავრცელებელ მაღაზიაში, და გამოცემლის საკუთარ ბინაზე (ოლგის ქუჩა, 52) და ქუთაისში მთავრ-შეიღისა და ოცხელის წიგნის მაღაზიებში.

გამოცემელი კნ. ანასტასია ალექსანდრეს ასული მაჩაბლისა.

ქართ. დრ. საზ. გამგეობისა დ დასის შკერების 1-ლი დღე

სამშაბათს, 25 აგვისტოს, ქართ. თეატრის ფი-
 ვში შვიკონინ დრ. საზ. გამგეობის წევრნი თავ. პ.
 ი. თუმანიშვილის თავმჯდომარეობით და სჯონში
 მოწვეული ყველა მსახიობნი. გამგეობის წევრთაგან
 დაესწრენ: თავ. ი. ა. ბარათაშვილი, ი. გვედევანიშვი-
 ლი, დ. დუმბაძე, შ. მესხიშვილი, შ. მიქელაძე; დამ-
 სახურებელ მსახიობთაგან: ვ. აბაშიძე, ეფ. მესხი,
 ელ. ჩერქეზიშვილი, რეისორანი: მ. ქორელი, ა. წუ-
 წუნავა და მთელი ახალგაზღვრება (დასი). კრება ფრიალ
 აღფრთოვანებული და ბევრ იმების მომცემი იყო.
 ეტაობადა კრების დამსწრეთ კარგად გაეთვალისწი-
 ნებინათ ის საქმე, რისთვისაც შკერებილიყვნენ მსა-
 ხიობთ პირველად მიესალმა გამ. წევრი ბ-ნი **შ. მისხი-
 ხილი**, რომელმაც სთქვა—ძნელი პირობები შეიქმნა,
 დასიკ უმეტესად ახალგაზღვრებისგანა შემდგარი, მაგრამ
 ეს საშიში არ არის, რადგანაც ძალა და მომავალი
 ახალგაზღვრებაშია, და თუ ამ ძალას შეგნებით, მუყაი-
 თად ავაშუშავებთ, მე მწამს ლელოსაც გავიტანთო.
 ქართული სცენა დიდი ეროვნული დაწესებულება და
 მის მამალებე—დაწინაურებებს საერთო ძალღონით
 უნდა შეეცადნეთ. თანამედროვე სათეატრო ხელოვნე-
 ბაში რომელიმე კერძო არტისტის პიროვნებას იმა-
 დენა მნიშვნელობა არა აქვს, რადგანაც ახლა განსა-
 კუთრებით ანსაბლის შექმნას უნდა ვცდილობდეთ.
 ამითი მსახიობის პიროვნება—ნიჭი სრულიად არა
 მცირდება. ყოველივე ჩვენგანი დირსი უნდა იყოს
 ეფსახურის იმ დიდებულ ეროვნულ საქმეს, როგორიც
 ქართული თეატრია. თეატრის ჯეროვან ნიადაგზე და-
 ყენებისათვის კი საჭიროა დავივიწყოთ და მოესპოთ ის
 უსიაოვანო მოვლენანი, რომელსაც თქვენ ჩემზე კარ-
 გად იცნობთ: არ უნდა ჰქონდეს ადგილი შურს, მტრო-
 ბას, პირადი თავმოყვარობის საერთო საქმეზე მალა
 დაყენებას. დროა ქართველი არტისტი შეგნებულ პი-
 როვნებად გარდაიქცეს და უფრო ინტელიგენტურად
 მოეკიდოს საქმესო. მეორე სიტყვა წარმოთქვა გამ.
 წევრ. თავ. **ი. ა. ბარათაშვილმა** და მოკლედ დაა-
 ხასიათა ქარ. თეატრის დიადი მნიშვნელობა. ჩვენის
 ცხოვრების—წარსულის, აწმყოს და მომავლის—სარკე
 ჩვენი სამშობლო სცენაა, ქართული თეატრი; იგია ერო-
 თად-ერთი წმიდა ტაძარი, სადაც თავისუფლად განის-
 მის ქართული ენა, პიროვნება მშზღუდული არ არის
 და თვითულს თქვენგანს თავისუფლად შეუძლიან ფარ-
 თოდ დაშალოს თავისი ნიჭი და ძალა.

შემდეგ რეისორმა **ალ. ჭუჭუაძემ** მიმპართა
 დასს: ისა სჯობია მამულისათვის, რომ შვილი სჯობ-
 დეს მამასო. თუმცა ზოგიერთი „ძველთაგანი“ მტრუ-
 ლის თვლით გვიყურებენ ახალგაზღვრებს, მაგრამ მათ
 შორის არიან ისეთნიც, რომელნიც ახალ ძალებს გულ-
 წრფლად შეგზარბიან. ჩვენი თეატრი ერთ ადგილზეა გა-
 ყინულ-შეჩერებული, საჭიროა მისი ახალ გზაზე გამოყვანა
 და ამას—ჩვენგან—ახალგაზღვრებნი მოვიან. ჩვენ

უნდა შეეკნათ ქართული ეროვნული თეატრი, გარ-
 კვეული სახისა, საკუთარი გზის მქონე. და ეს მაშინ
 შეიძლება, როცა მსახიობნი ხელოსანი კი არ იქნე-
 ბით, არამედ ნამდვილი ხელოვანი... თეატრში მხო-
 ლოდ პირადი მიზნისთვის კი არ ივლით, არამედ უნ-
 დოლოვნების სასამახუროდ... მუშაობა თქენი ხედა
 იყოს წმიდა, ვით მღვდელ-მსახურება, ლოცვა სასოე-
 ბითი, უმწიკვლო, ზედამამყრენი... ჩვენ თანასწორი
 ამხანაგები ვართ, ერთი საქმის მუშანი, ყველას ამხა-
 ნაგაგურად მოუპყრობი სცენის გარე, მაგრამ სცენა-
 ზე, მუშაობის დროს უწესებებს არაფის ევატებებ,
 ვინც უნდა იყოს... სცენის საქმე პარტიის გარეშე
 უნდა იდგეს, თუ გვინდა ხელოვნების უმაღლეს და-
 ნიშნულეებს წმინდად შესრულებაო. ამის შემდეგ **იო-
 სებ იმედაშვილმა** მოკლედ დაახასიათა გამგეობისა და
 დასის ურთიერთობა. კარგა ხანია ჩვენს საზოგადო,
 განსაკუთრებით თეატრის, საქმეებს თვალყურს ვადე-
 ნებ და თითქმის ყოველთვის ერთი რამ შემინიშნავსა:
 საქმის დასაწყისში მშვენიერი სიტყვების წარმოთქმა,
 მერე-კი გულგრილობა. ვისთვის ამ დარბაზში წარ-
 მოთქმული მშვენიერი სიტყვები უშედეგოდ არ დარჩე-
 ნილიყოს. მით უმეტეს ენატობ ამას, რომ ჩვენის
 გამგეობისა და დასის ურთიერთობას მუდამ ერთი
 ნაკლი ადევნება ხოლმე—წითიფრთი გაკარებება, რო-
 მელიც შუა სჯონში თარის მოშვებული სიმით გაიყ-
 ვალეებს ხოლმე; ეს გარემოება—ჯამაგირების დროზე
 მიუტკვლობა ერთის მხრით მსახიობთ უკარგავს მუ-
 შაობის ხალისს, მეორეთ—გამგეობის წევრთ აგულ-
 ძმარებს და ძვირფასი დრო, რომელიც ხელოვნების
 დინჯ, მუყაით სასახურს უნდა უნდებოდეს, ფულის
 შოვნის, ჯამაგირის მიღების ფიქრში მიდის... ასეთ
 მღგომარეობაში მსახიობი არა თუ პიესის წაყითხვას
 და ანსაბლზე ფიქრობს, როლიც ვერ წაუყითხავს.
 მსახიობი სულიერად დამშვიდებული უნდა იყოს, რომ
 მისმა შემოქმედებამაც ფრთა გაშალოს. ანდა მუდამ
 უფულობით შეწუხებულ გამგეობას ხად შეუძლიან რი-
 გიან რეპერტუარიისა და ანსაბლით მოწყობილ წარ-
 მოდგენაზე ფიქროს? თავი და თავი ისა გამგეობასა
 და მსახიობთ შორის იყოს კეთილ-განწყობილება,
 სრული შეთანხმება, ასე ესთქვათ **ანსაბლი**, რომ სცე-
 ნაზედა იგივე შეიქმნას. მეორე მხრით—ქართველმა
 მსახიობმა უნდა იცოდეს, რომ იგი მხოლოდ ხელოსა-
 ნი—აქტიორი, ლუკმა-პურის მაძიებელი არ არის, რო-
 გარც უმეტეს შემთხვევაში სხვთა სცენაზე: არა, იგი
 სამიტომ მთელი თვისი არსებით უნდა ემსახუროს სცე-
 ნასა და ხელოვნებას არ უღალატოს, გამგეობასა და
 დასს მპარტებს ურთიერთის ხელის შეწყობა, თავვე-
 მოდებული მუშაობა და მით ჩვენის თეატრის საქმეც
 უყედ-მოწყობა. უმთავრესია—გამგეობამ მსახიობნი

ნივთიერად უზრუნველყოფს და მუშაობაც მოსთხოვოს, მსახიობთ კეთილსინდისიერად აღასრულონ თვისი მოვალეობა, და შრომის ჯილდო და პატივისცემა მიიწიონ.

საუბრის შემდეგ მსახიობთ მორათვეს ჩაი, ხილი და შამანიური. ვეგობრულ ნადიმზე **გამამართის თამაჯვ-დომარამ თაპ. პაპ. იოს. თუმანიშვილი** მეტად გრძნობიერი სიტყვა წარმოთქვა. მოკლედ ახსნა, რა მნიშვნელობა აქვს თანამედროვე სათეატრო ხელოვნებასა და მის მსახურს—მსახიობს. დიდი და პატარა როლი არ არსებობს: კარგ მსახიობს შეუძლიან სულ უზნოშენგლო როლიტკი დიდთ გამოაჩინოს ნიჭიერის შესრულებითა. თქვენი მუდმივი საზრუნავი უნდა იყოს შეთანხმებული მუშაობით შექმნათ მთლიანი სურათი, რომ სათანადო შთაბეჭდილება მოახდინოთ. მსახიობთ ნივთიერი მზარეც, რასაც იოსებ იმედაშვილი შეეხო, მოწესრიგდება და ყოველი მსახიობი კუთვნილს თავის დროზე მიიღებს: სიტყვას გაძლევთ ამ მხრით უზრუნველყოფით იქნებით და ვაპირებებს აღარ განიცადოთო. დღემდე შორს ყოფნის გამო საქმისთვის გყოფდენი არაფერი მირგია, მაგრამ დღეის შემდეგ ვეცდები ჩემი ცოდნა და ძალ-ღონე სამშობლო სკენის წარმატებას შეესწირო. თქვენცა გთხოვთ, გულ-წრფელად, აშხანაგურად, ძმურად ხელისხელ ჩაიკიდებული იმუშაოთ და ყოველ-გვარ შინაურ უთანხმოებას, თუ დაიბადება, შინეე მოულოთ ბოლო: ამიტომ საჭიროა, ყოველ მიზეზის გამოსარყვევად გამგეობასთან იქნოიოთ საქმეო. თაგ. პ. ი. თუმანიშვილის სიტყვას აღტაცებულის ტაშის ცემით შეეგებენენ. ამ სიტყვამ ყველას გული სასოებით აღუფსო და მეტკიცე რწმენა ჩაუნერგა.

ჭიბა

ჩვენი თეატრი გავსაბუთიებელია

როგორც წინა წელიში ვსთქვით (ათ. და ტა. № 25), ჩვენი თეატრი უნდა გადაკეთდეს და, რაც შეიძლება, დროით.

თეატრის ჰატრონად თავდა-ახსნურობა ითვლება, მაგრამ ვითარცა სკერო დაწესებულება, განურჩევლად წოდებისა, იგი მთელს ქართველობას ეკუთვნის. თვითონ ჰატრონიც სიმ მთელს თავის ქონებას ამ თვალთ უტქვრის, რადგან თუ საიდანმე რამ შემოსავალი აქვს, იმ შემოსავლით ისევე საზოგადო, ეველს წოდებისათვის სასარგებლო საქმეებს ასმარებს. ეს ისე ცხადია ეველსათვის, რომ მტკიცება, მკონია, არ ესაჭიროება. დაიდ იგი თეატრის ჰატრონია და იმდენად, რამდენადაც სრულ უფლებებით აღკურვოდ იურადიულ ჰირისგან ჰატრონობა ესაჭიროება, მოხმარებით კი იგი საზო-

გადა, სკერო და ამიტომც ეველს გონიერ ქართველისგან ამ თეატრზე ზრუნვას და დახმარება ვაღდებულებათი საქმეა, მით უფრო, რომ მისს იურადიულს ჰატრონის იმასე უვეე დიდი ფული აქვს დახარჯული და კვლავ, როდესაც უანსიოდაც მრავალი სხვა, ისევე საზოგადო თავისების საქმე აქვს საზრუნავი და ხარკის გასაწევა, თეატრის ხელახლად გადაკეთების დახარჯვას ვეღარ მოვთხოვთ. ეს ხარჯი სხვა საზოგადო დაწესებულებას უნდა მოვთხოვოთ და სწორედ იმას, ვინც ამ თეატრით უფრო ხარგებლობს.

ეს დაწესებულება არის „ახალი კლუბი“. სწორედ იმას უნდა იგისროს სხეებელი გადაკეთება, ვერ იმ საბუთით, რომ ეს მისთვის სასარგებლო იქნება—შემოსავლს მეტს მიხედვს, მოსულ დასეში მეტს მუშტარს გაუხენს, და მეტე კიდეე იმიტომც, რომ ზნეობრავად არის იგი ამის მოვალე: ქართველი საზოგადოების გონიერს ნაწილს მისგან გულის მოკება ესაჭიროება და ხა რა მიხეებით.

კარგად გვახსოვს, რომ „ახალი კლუბის“ მოთავე-დამფუძნებელთ სზრად ქქონდათ—მართო სახელით კი ანა, „სახრავითნა მართლახალი კლუბი დაჯარსებისათ, ისეთი, რომ ქართველებს ერთმანერთის გაცნობათ და ჯარების გაზარებით შესდებოდათ დაქსაქსულობად ამ ესხნათ თავი და საზოგადობრავ ცხოვრებას შესდგომოდნენ. იქ ეველს შექტევა გონიერული უნდა ეფოდიეო: რევერატები, ლქციები, კონტერტები, წარმოდელები და სხვა. სუდ ქართულად, ქართველებისთვის. სოდე რასაც უდროს გატარებასა ესხნის, ისიც ისეთი უნდა ეფოდიეო, რომ ქართველის ზნისა და ჯობისათვის არა ეენროა. ერთი სიტყვით ახალი კლუბი უნდა ეფოდიეო ქართველისთვის ეოველსხრავ სასარგებლო დაწესებულება, მართლახალი ტიპის კლუბი. ნამდევილად კი ჩვეულებრივი კლუბი გაისხნა—ლოტო-ბანქოთი, სთამაშოთ და დროისად ეფულის ამაო ეფანავით. ამ კლუბში ქართველი, თავის დაუდეგართ თავისეების გადამიდეე, უფრო ადევილად იფლანკება, უფრო გაქსოვებულ ცხოვრებას ეხეება და უფრო მეტად ესაქმურდება. ვინც ამ თავითვე ესეთია, თავის ესაქმურად და მფლანკავი ცხოვრება დეე

განგძობს, მაგრამ სმწყუსროთ ის არის, რომ ამ გზაზე სიარულს ისიც კი იწუბოს, ვინც უამკლუბოდ სსფკ კლუბში თავის სიტაცხე- შაც არ შევიდოდა... კლუბი კი მიდარდება... და რომ წინაღ დასაზრული მისი გზადმ გუ- დასვევს რთიმე განმართლოს, კარგს იხამს ქართველებს ჯიბიდან მოგროვილი ფუ- ლის ნაწილით თეატრი ნამდვილ თეატრად გადააქეთოს; ეს არც ძნელია მისთვის, მის- თან სსსსელო და სსსსთოც არის; გადაკეთე- ბაზე დასარჯულ ფულს ობს-ხუთ წელიწადში იმავე თეატრით აინახდებურებს და უმადურ ქარ- თველებსაც შეიბავებს.

თავისუფალი მეოვალეურე

რ კ ა ლ მ ბ ი

„მოწყვტილი ხმალი“

ჩემი რწმენით, ხელაფნებს დარგთა შა- რის ქანდაკება უფრო სსხიფათო და სსბედისწე- რთა შემოქმედისათვის.

თუ სხვა სხიბი სსძნელია ხელაფნის გა- მარჯვება, მით უმეტეს აქ იგი სიძნელე განსეუ- რებულია და სსიორად შემოქმედება კატასტრო- ფით თავდება.

მოქანდაკე მოკლებულია სიტყვას, ჭანგებს, იფრადებს და სხვ., რაც ზუცილებულია შემოქმე- დის განცდათა სისწორით განმოსიგემად. როცა ხელაფნი რაიმე სსვა სსხიბი (გარეუქ ქანდაკების) ავარჯიშებს შემოქმედ ფანტაზიას, იგი შებოჭილი არ არის, მას შეუძლია, შთანბკლილების განს- ძლიერებად; განვიითაროს, შეასწავოს სიტყეე- ბი, სსდებებები, ჭანგები; თუცა ასეთი განვითარება სსიორად სსხიფათოა მისთვის... ჩვენ ევე- ლაზე უფრო განვიცდით ამგვარ განვითარება- გასეიადების ნაყოფს. ქართველი ხელაფნი იფრი- დ მოკლებულია ეკონომიას ტექნიკურ სფერო- ში, რაიც სსშინლად ასუსტებს შთაბეჭდილებას.

მაგრამ ქანდაკება შედარებით უფრო სსს- ღვარ დადებული და შებოჭილია ამ მხრით მა- ქანდაკის სიტყვა, ჭანგები და სსდებებები მარ- მართლად სსრსა დატყვევებული. კარდა ამისა, მუსიკა და ზოეზიან, ასე ვსთქვათ, მოძრავი ხე- ლაფნებას, რომელიც მრავალ მომენტს იმწყე- დებს თვის სფეროში, ხნვითარებს და ბუნებრივად გადადის ერთიდან მეორეში. ამიტომ მით თხვი-

დანვე თვისი სსზარეზი დაუთმო სტენამ, რო- გორც მოძრაობის განვითარების სარკემ.

ამგვარ მოძრაობას (გარეგნულად სსსულს) მოწყვეტილია ქანდაკება და რამდენიმედ მსატ- ვრობად.

აქ აღებულია ერთი მომენტი სიტაცხლის აზრისა, სინამდვილის ერთი ნაკვითა და ამ მო- მენტში უნდა გაშალოს მოქანდაკემ სინამდვი- ლის მსკლულობა, სიტაცხლის მოძრაობა; გაქ- ვაებაში მან მუდმივი აქტიობა უნდა სსსხოს.

ქანდაკებაში მან უნდა გაშალოს ტრაველი- ის შიგნითი სსსე, ეპოქის ზირთფნების ტრავე- კული იერი, ასე ვსთქვათ, მისი სული. ამიტომ ეს დარგი სსხვაზე უფრო სსძნელია და, აღბად, ამის მიხეზი უნდა იყოს, რომ ჩვენში ქანდაკე- ბა სრულიად იფრ-აუდგმულია და მკრთალი.

ერთად-ერთი ეურადღების დირსი მოქანდა- კე ჩვენში უნდა იყოს ბ-ნი ი. ნიკოლაძე, მე არ შეუდგებო აქ მის შემოქმედებათა გარჩევას, რადგან ამასე სსხებინდ შეჩერებულან. არც ამას გვესება, თუ რა ძნელ ზირთბებში უხდება მას მუშაობა, როგორც ქართველ მოქანდაკეს.

ჩვენთვის საინტერესოა ერთი ძლიერი ნაკვითი მისი შემოქმედებისა, რომელიც ჟერ აღუნიშნავი დარჩა.

მოგასსენებო ზოტ გრ. ორბელიანის ძე- გლის მადელზე. იგი მინიატიურულია თავის თხად და არც ის ვიცი რამდენად დაციუს ამ ტონს და სულისკვეთებას მოქანდაკე თვითონ ძეგლის შექმნისას; მაგრამ აშკარაა, რომ მოდე- ლი, მეტი რომ არ ვსთქვათ, შესანიშნავად შე- უსრულიება ბ-ნ ნიკოლაძეს. გრ. ორბელიანი დიდი სხით მაინტერესებდა მე და მისი ბუმბე- რაზი სსსე ხსნდისსნ დიად გადაშეშლებდა თვალწინ, როცა მის მკვეთრ, ტყეასტერ მძიმე სეველიანობით დატვირთულ ლექსებს განდევითა- ხედავ; მაგრამ იგი უმად ქრებდა და წვედ- ადს ევარებოდა. მე დვეკებდი მას, მაგრამ იგი აწხად ჩნდა... და მე ახლას ვიხილე მისი სსსე ტაცხლად აღბეჭდილი.

გრ. ორბელიანი მეტად საინტერესო ზირთ- ვნება უნდა ეოფილაიო. მე აშკარად წარმოადგე- ბა მთელი მისი ტრაველია, რომელსაც თვისი ტიტანიური სსსე ჩვენ წინ მდირედის მასშტაბით (ორიად ლექსით) გარდაუშლია.

და ის, რაც უნდა ეთქვას და ვერა სთქვას მან,

Handwritten signature/initials in red ink.

გეთხრა, ნიკოლაძის მიერ ასახულმა, ორბელიანის ზედა თვალუბმა. ზეცადად და მიძიდ ზის ფაფარ ზერილი ღოში თვის ტანტუე... ძველ საქართველოს ერთგული შვილი მის დაღვრულ სხეს ნადვლიანად გასცქერის. იგი გრძობს, რომ სამშობლოს ასელი დრო უდგება, რომ მისი აღდგენა, ორბელიანებსა და დროს, გრძობს თვის მოხელეებულ ენერგიის ზედმეტობას და ბრახით ვეგება გული. იგი თვისი შუქსაზე, მაგრამ ამაყის სისით, ცრესლოვან ცრემლის ნაკუთებთ თვალებით ვეუბნება, რომ მადის უნაყოფოდ, უშუალოდ და ვერ შეულის, მამა-მამისებრ, თვის დაბეჭდ მამულს. სამშობლომ უარყო მისი გზა. და ღოში ვეგება მამან, როცა სსიცოცხლო უშრეტო ძალა დრმად ბუფობს მასში რაინდობის მიმქრად დროს დასტირის იგი, მაგრამ იგივე რაინდობა მას ნებას არ აძლევს აღწრულად ცრემლებს გზა მისცეს. და თითქმის გული მისი გაზრდილა, ცაცანიერებულა ამ დაგუბებულ ურუ სვედათ. სადაც დაუსრულებულ სიკრცისკენ გასცქერის მისი თვალუბი და იქ სამშობლოს მიმქრადი დაღება ესტება.

საინტერესოა კიდევ ერთი რამ. მოდელს რამდენით უსვავთ ათვლიერებას ჩემთან ენათა და თვითეული მათგანი სცდილობდა კოვანა შესაფერი-სი ადგილი მოწვევით სმლისათვის, რომელიც მკლანის ფეხებთან კვლო. ვერ მიეგნოთ, სადა მიეკუდებინათ იგი, რომ უფრო მოხელეობდა მოდელს. არ ვიცი, როგორ მოხდა ეს, ან როგორ ფაქტობს თვით მოქანდაკე ამ მოწვევით სმლიან-ს შესახებ, მაგრამ მარტო იმან, რომ იგი სმალი მის ფეხებთან კვლო და მკლანის ხელში წიგნი ეურა, მარტო ის, რომ ამ სმლისთვის ადგილი ვერ მოეჩინათ, აშკარად შდის ორბელიანის ტრატედიანს. იგი გვეუბნება, რომ ორბელიანი გარდასულ საქართველოს უძლიერესი შვილია, რომელსაც თვისი რაინდული ასპარეზი დაუსუსს, სმალ-იარადა ავეარეს და ცოცხალი სიკდილს განუშხადეს. მოკვდა ფეოდალური საქართველო, წვიდა სმლის დროც და ასალ საქართველოს ორბელიანები ავერ მიაღებენ ისე, როგორც ასალი საქართველო ვერ დაიტეგს ში. დღეს ჩვენ ასალი სსხის გმირობა ვეკვირება და ამ გმირობას ორბელიანობა ვერ გასწევს. დაჭრილი ღოშიც ამას გრძობს, დროს მსვლელობათ სმალი მოწვევითა, უუურადებოდ დაუგდა და ამაყ ნადვლით შორს გასცქერის ძველ დაღვრულ დაღებას . .

„ილოცე, დენის, ილოცე“!

შუა დღე იყო, როდესაც საუნციერსიტეტო ანატომიის თეატრის მსახური, ოთხმოცის წლის მოხუცი, დენისი შევიდა თვის ოთახში. აქ კუთხეში მოსვენებული იყო რამდენიმე ხატი; მათ წინ ეკიდა წითელი კანდელი, რომელშიაც, ვინ იცის როდის, ბოლო მოღებოდა ზეთს და სიბნელეში ვაეხვია იგინი. ეს სიბნელე ხატებ წინ არ ესია-მოგნა დენის პეტროვიჩს, როგორც უძახილა მას ანატომიის პროფესორი ნიშნად პატივისცემისა. მაშინათვე აღუდგა გონებაში მეცნიერის სიტყვები: „ილსენ სული, დენის, ილოცე“! საჩქაროდ აავსო კანდელი ზეთით, დაანთო, გულმხურვალედ გადიწერა პირჯვარი, ჩამოჯდა აქვე სკამზე და შეუქმნევლად მიეცა ფიქრებს.

მას თვალ წინ ცოცხლად წარმოუდგა სურათი შორეულ წარსულისა: ჯერ ისევე შუა ხნის ვაჟკაცი იყო, როდესაც დენისს არა სწამდა არც ხატი, არც ჯვარი. ადამიანის ლეში, რომელსაც ჰმედავდა ირგვლივ დიდის ხნის განმავლობაში, გარდაიქცა მისთვის სულ უბრალო საგნად. სწორედ ამ დროის ერთს დილას თეატრის შესავალში ნახეს გრძნობა-მინდელი დენისი. გზა შესავალში მთლად მოფენილი იყო მისი თმებით. მოაბრუნეს, და ამის შემდეგ დენისმა უმბო პროფესორს შემდეგი:

— ოღნავ შექეიფიანებული ვიყავი, როდესაც დავბრუნდი თეატრში. მივედი მიცვალეზულეზებთან, ავაყენე და ახლა მათთან ერთად მოვეყვი ქეიფს. დასაწყისში მიცვალეზულენი სვამდენ, როგორც რიგია, შემდეგში კი უჩვენეს ერთმანეთს თვალთ, მომცივდნენ და უწყალოდ გამეწეეს; ამას ხომ თმებით ამტკიცებენ, — სოქვა დენისმა და თითოთი უჩვენა პროფესორს მოფენილი თმებით გზა.

— ღმერთის გაუტია შენთვის პასუხი ადამიანის დაცინვისათვის; — აუხსნა დენისს გაკვირვებულმა პროფესორმა მომხდარა ამბავი — ილსენ სული, დენის, ილოცე ამის შემდეგ მიინცა!

მივიდა თუ არა დენისი ამ სიტყვებამდის, გამოერკვია ფიქრს, წამოდგა ფეხზე, მოწონებით გადიწერა უბრალო პირჯვარი და გამოვიდა თვის ოთახიდან ბუტ-ბუტით:

— „ილოცე, დენის, ილოცე“!

აკაკი პაპავა

დავ. კილოსანიძე

ქალო საყალო...

რისთვის მოხვედი ამ ქალექში, ქალო საყალო, — რომ მის ბალებში ვით უაზრომ შენ იწანწალო? ან თუ სხვა გრძნობამ მოგიხიბლა ის ნორჩი გული, დღეს რომ თან დავაქვს დასერილი, დაწყულულებული?!

რომელ ოცნების ტალღას მოჰყვებ, თქვი თუ ლა ვახსოვს? სად შევეყარე სულ პირველად შენს უკეთილისყოფსა? პირველი ცრემლი. სად დავცა? — იქნებ ქვაფენილს, სად მოგაფურთხეს ცხოვრებისგან მიოღად ვაღაფილს?..

იფიქრე მაინც, რად წავგეროვა ხმა ნამდილ ქალის, ნაცვლად რად გერგო შენ სახელი დღეს მაწანწალოს?!

მ. ველისციხელი

რას უპაღის ხელოვნებას მოგაგალი

აქამდის მხოლოდ შემოქმედების კარეშე არსებულ ზირობებს ვეკუბოდი, გაღვიდეთ სელოფანის შინაგან არსებასე. შიშობენ, დროთა ვითარებაში მეტნიერულად განვითარებული გონება სელოფანს დაუსშობს შემოქმედების სამუთავრეს ნიჭიერებას: წარმოდგენას (воображение), შემოქმედებითი ინსტიქტს და გრძნობასო. აქ უკვე წმინდა ფსიხოლოგიურ მოგვლენებთან გვაქვს საქმე. ამითბენ, იდუმალობას მოკვლეული ზოეზია შეუძლებელია (შეღდივი, შტრაუსი, ვაგნერი); უგრემორწმუნებობით არ არსებობს ნამდილი ზოეზიაო (გიოტე); ზოეტს არ შეუძლია განეყებული მექანიკური კანონებით განმარტოს ნახულით; ერთბაშად ხილული უსაიდუმლოდ გერ მიიზადავს ზოეტის გულისეურსო. ბინდი, მთავრე და სეერთოდ ბუნების სხვა იდუმალობით მოტეული მოგვლენათუ უგრერე ვახსნა ზოეტის წინაშე, მაშინ აღგადი ღარე ექნება ზოეზიასო. თუ უერთგვარი წინადადებით მიმართავ ვიტოისნ მანდი-

ლოსსან და მოხარული ხარ, როდესაც მისგან ვიუტობასა და მიუკარებლობას იხილავ, კერედე იხარის ზოეტი, როდესაც ბუნება ძნელად გამტვირვლე სახურავით მოსავს თვის მიმზიდველ მოვლენებსო. მაგრამ „ზოეზია მეტნიერებასთან ერთად ამხსნელია ქვეებისა, ხოლო ახსნა მეტნიერული ვერ ვადმოგვცემს ფარულ ახრს და მნიშვნელობას სავნისს; ეს მხოლოდ ზოეტურ განმარტებას ძალუძს, რადგან მეტნიერნი მიჰმართვენ მხოლოდ განსახდერულ ნიჭიერებათ და მხედველობაში არა ჰყავთ სრულიად ღამიანი... ღამიანის გული კი უადრესი ნაწილია ქვეებისა და მისა და ვარეშე სავნათ შორის უნდა ვუტელებლად არსებობდეს ჰარმონია; ხოლო ზოეტი, რომელიც შეიმინობს ამ ჰარმონიას, არა ნაკლებ მეტნიერისა უახლოვდება სინამდილესა (მ. არნოლდი). რაც უნდა ფართო განმარტება მოგვცეს მეტნიერებაში ბუნების მოვლენებისა, იგინი არსოდეს დაჰკარგვენ თვის მიმზიდველ და მიმზიდველ თვისებათ. ცნობილი ასტრონომი ფლამანიათი ერთ თვის შრომაში ამბობს:*) უროდესაც უტკერით დიდიულ ცისიერ სანახაობათ, ჰვენ არ ძალევიძს რაიმე ტეული საქმის ჩადენა და არ ტეესმის, თუ როგორ შეუძლიათ ტეეანი არსებობთ ერთი-მეორის ვლექა და წამება სარწმუნებობივი განსხვავებისა და ტომთა ურთი-ერთ შორის სიძულეილის გამა“. და როდენ უფრო ახლოს შეიმინობს ზოეტის ნაზი მხატვრული ვლიო ამ სიდიადეს! შეიმინობს და ჰვენც კეეზიარებს მას! ვარდა ამისა, მისწრაფება იდუმალსა და უნებობსადიო ველა ღამიანშია დრმად შიანერგლიო. არსებობს ქვეენა მეტათეოიკური, განუტვრეტელ სიადუმლებით მოტეული — (საკითხები სულის უკვდავებისა, ღვთაებისა და სიცოცხლის დანაშრულების შესახებ), სადაც უძლეური მეტნიერული კვლევა-ძიება და სადაც განსხვავებულად მეტეელებს მხატვრული შემოქმედება... ნამდილი მხატვარი თვის მეტნიერულ კანონებშიც იმოფინს ზოეზიისათვის სეკროსაკეებს. უდიდესი მეტნიერნი: დარეინი, უორეუხენეტ-ილერი, ზოეტი გიოტე თითქოს კადეც ამართლებდნენ ბერძნების და ინდოელების ლეკნებებს მეტამორფოზისა და ცოცხლად არსება-

იხ. „Звѣздное небо“, შესავალი.

თა ცვლილების შესახებ. ბუნებასთან ღამიანის რაღაც ნათესაური დამოკიდებულება სუბტოვოდ გამოგვეჩვენოს ინდოეთის დიდებულმა პოეტებმა; ინდოეთის ერთ ეპოპეაში ასეთ ძვირფას შედარებას იხატავთ: „შეხედ ამ მოქნილ სურსს! იგი სიყვარულით მოხვევათ ხის ძალოვან დეროს, ისე, როგორც შენ, ძვირფასო სიტა, მოქნილულობის დროს დაეუდნობი ჩემს მხარს“.

საერთოდ არავითარი საბუთი არა გვაქვს, ვითქვამთ, რომ მეტნიერულად განვითარებული გონება ხელს შეუწყობს ხელოვნების დაქვეითებას, რადგან ღამიანის სულიერი ცხოვრების განვითარება სულ სხვას გვითვალისწინებს.

ის გარემოება, რომ მე-16-ე საუკუნის განათლებულ ინგლისში შექსპირი დაიბადა და დღეს კი შექსპირება აღარ გვყავს, სრულიადაც არ ამტკიცებს ზემოთქმულ

ეჭვის საფუძვლიანობას. შექსპირის დროს ინგლისში იმ წრე, რომელშიაც შესაძლებელი იყო შექსპირის წარმოშობა, ვსთქვათ ასი-ათასობით განისაზღვრებოდა, დღეს კი მილიონობით. და ამ მილიონთა სინოცხლე უკვე გამსჭვალულია ცხოვრების იმ შეგნებით, რომელიც დიდებულმა მწერალმა გვიანდერა. ეს შეგნება კი ხელოვნების იმ ციფრულ ძაფთან მიერ შეიქმნილი ცხოვრებაა, რომელსაც ვერ დაჩრდილავს ვერც მეტნიერება და ვერც ხელოვნება. ხოლო შექსპირის მიერ შექმნილ დიდებულ ნაწარმოებთა შეგნებული გავრცელება ეს იმ ნიადაგის შემზადებაა, რომელშიაც ვითარდება მსატყრუელი მსოფლმხედველობა და რომელიც სარწმუნო თავადებაა სახელ მსატყრულ ღირებულებათა მოვლენებისა.*)

ალ. წერეთელი

ცხორება

(იხ. „თ.“ და ც. 25)

III

იგონივე, სესია.

გიორ. (რა შეამჩნევს შემოსულს სესიას) გამარჯობა სესია.

სეს. გამარჯვება ნუ მოაკლოს წმინდა გივარამი ჩვენს ნათლია მთისა და ექიმს გივარგისა.

მაია. აქეთ დაჯექი, ჩემო სესია. ჯალაბობა ხომ კარგადა გყავს?

სეს. კარგადა, შენი კვენსამე.

გიორ. ხაბარო! რისთვის გარჯილობარ.

სეს. რისთვისა, შენი კვენსამე, და უნდა ვამხილო შენი ძმა.

მაია. ვანო?..

სეს. ვანი, შენი კვენსამე! ჩვენს ქალებში უზნეოდ უჭირავს თავი; ჩვენს ვაჟებს ეს არ მოსწონთ და მეშინის სისხლი დაიდვრების, შენი კვენსამე, ი ნუნუს ამბავიც აშფოთებს; თუ არ შენი პატივი...

გიორ. კარგი, კარგი, ჩემო სესი, ხელიდან ის აქ აღარ იქნება... დიდებულნი მოუშადავით ყოველივე, ის ხვალ წავა... (ყვანოს დიდისი მოამისის რეფლექტის კილოზე)

აგერ... მე წავალ, დიდებო, ემანდ საფოსტო სადგურზე, შენ კი მოელაპარაკე ვანოსა...

სეს. შედილობით, ნათლია, შენი კვენსამე. (გაუღწე)

IV

მაია, ვანო

მაია. (თვალს გადაგვებს გიორგის) ვი, შენ, ჩემო თავო?! დაღუპული ოჯახო!.. ერთი, ვისვანაც იმედი მქონდა აქ ცხოვრებისა, სხვის საბუღარზე ზის.. მეორე...

ვანო. რამ დავაღონა, დიდებულნი!.. ცხოვრებაში დასაღონი არა არის რა. ხომ გაგიგონა: (დამღერის) სანამ მოცხალ ვარ ვიხარებ, ვახარებ ჩემს იასა, მოვკვდები გაუხარდება სამარის კარსა ქიასა...“ ეს არის ჩვენი ცხოვრება! აღამიანმა რაც შეიძლება, ცხოვრებაში უნდა ვიხაროს და მოკვამოს ისე, რომ სანატრელი არა დარჩეს რა.

მაია. სწყვიტოს ვარდი! დასუნთქოს,

* **შეცდომის განწორება:** გასული კვირის (25) ნომერში ამ წერილის ბოლოდან მესამე პუნქტში დაბეჭდილია: „ფასი იქნება“, უნდა იყოს—„ეს იქნება“, და სხ.

ივ. სარაჯიშვილი

(გადაწეხალი. ის. „თ. და ტ.“ № 24)
ათი წელი — ხუთ ერთს ვმღერი,
მძულს ახალი, მიყვარს ძველი...

ნიკო გოცირიძე

...„ხორთ იამუ ზნაი!.. ვისაც სტენაზე
სიარული და სმის ამოღება ვასწავლეთ, ეგვლა
დიდ თრიათში გააქცა!.. მოდი და ვირი ტაღა-
სიდან ამოაყვანე!..

დამკენარ-დასუნთქული მოისროლოს ვით
უვარგისი...

ვანო. მაშა, დიდელაჩემო! ვარდი იმისთვის
იშლება, რომ ვყნოსოთ და. .

მაია. უსირცხვილო! როგორც ნუნუ
განა?! ის არა კმარა და... არა, როდემდის;
როდემდის უნდა არცხვირო შენი ოჯახი?
როდემდის უნდა აძრწუნო მამის საფლავი?!

ვანო. მოიცა, მოიცა დიდელაჩემო! შენ
რატომ ეგერ მოუკრეფავებში დასლიხარ?..

მაია. (გაფლუნით) ხმა, შე უნამუსო!..

ვანო. (მოღბიდეუბადი) კარგია, კარგი,
დიდელაჩემო!.. აბა, რას ჯავრობ?..

მაია. იცი მაგ უნამუსობით რა მოგივა?
არ გეყო ერთი კოღვა?! საბრალო ნუნუ
თავის მოწამელამდე მიიყვანე...

ვანო. ღმერთმანი, დიდელაჩემო!...
ღმერთს გეფიცები...

მაია. ხმა! ღმერთს რა ხელი აქვს შენს
საქმესანა, რომ იხსენიებ? განა გრწამს, რომ
ღმერთს ფიცულობ?!
ვანო. ღმერთმანი, დიდელა-ჩემო! გეფი-
ცები...

V

იგაფე, გიორგი.

გიორ. (მკაცრად ვაჩაზე) რა იყო, დი-
დელაჩემო, რას გეფიცება?

მაია. ძალიანა-ცი სწამს ამისმა სიცო ხ-
ლემბა...

გიორ. ჩვენ თუშე დედით სხვა, მამით
მაინც ძმანი ვართ და უნდა გვგანდეთ ერთ-
მანეთს რამეში თუ არა?

ვანო. ხშირად ღვილი ძმანიც არ ემს-
გავსებიან ცხოვრებაში ერთმანეთს.

გიორ. ჰო, მაგრამ მამისა უნდა გამოგ-
ყოლოდა რამე თუ არა ცხოვრებაში?

მაია ეგ ზედ გამოკორილი დედაა...

გიორ. მოითმინე, დიდელაჩემო!.. შარ-
შან,—მე არ ვამბობ რამდენად დამნაშავე ხარ
საბრალო ნუნუსთანა, ეგ შენმა სინიღისმა
ზღოს,— ისეთი საქმე დაგემართა, რომ ორივე
კარგათა ვგრძნობთ, რა ჩირქი მოგვეცხო...

ვანო. თუ დანაშაულობაა, შე უნდა
მომეცხოს ის ჩირქი, შენ აქ რა შუაში ხარ?

მაია. ოჯახს, რომ ჩირქი მოეცხო?!.

გიორ. შენ, ვანო როგორც გინდა, ისე
უყურე პირადათ შენს ღირსებას... ხოლო,
როდესაც შეეხება ჩვენს საერთო ოჯახს, რო-
მელიც მამამ წმინდად, უმწიკვლოდ, შეუბღა-
ლაველ დაგვიტოვა; იმ მამამ, რომელსაც მე
წმინდათა ვსახვ ჩემს ხსოვნაში, ნებას არ
მოგცემ შენის მოქმედებით შებღალდო და
მით ჩემს პატიოსნებასა და სიამაყეს ჩირქი
მოსცხო.

ვანო. მაინც არ მესმის, მე თუ
რასმე ვჩაღვიარ, შე რა განაღვლებს?

გიორ. დღეს სოფელში ის აზრი ტრია-
ლებს, რომ ნუნუმ შენის მიზეზით მოიწამლა

თუა თაობის მსახიობნი

სეკიდან: 1, შალვა დადიანი, 2, ჯგ. აწუშრელი (გაშურელიძე), 3, ალ. აზაბიძე და 4, გ. ბაღანჩივაძე.

თავი, იმისი დედ-მამა, მისი მოკეთენი, მათი მეზობელნი ამაში დარწმუნებულნი არიან, თუმცა ხელთ ამის საბუთი არ აქვთ, მაგრამ სოფლის ხმა—ხმაა ერისა. ამაში შეც დამნა-შავედა მთვლიან ვით ძმასა და შენზე უფროსსა.

ვანო (მხრების ჩეჩეთი) მე ..

გიორ. არას გვეუბნებთან, მაგრამ გვერი-დებთან; ჩვენს ოჯახს დაცინვით იხსენიებენ: «სწავლული ოჯახიაო». ნუნუს მოკეთენი გვერდს უხვევენ ჩვენს ოჯახს და ზიზლით იხ-სენიებენ, ვით არა წმინდასა. სასოფლო საქ-მიანობის დროს პირდაპირ მაგონებენ: «ძნე-ლია ნღობა სწავლულებისათა...»

ვანო. არ ვიცი, ღმერთმანი! ჩემი ბრა-ლია რომ მას ვუყვარდი? მეც... მეც აღამი-ანი ვარ...

მაია. აღამიანი კი არა—მხეცი...

გიორ. მოითმინეთ, დიდელა-ჩემო! შენ რო საბუთი არ მიგეცა, ის გულშიაც ვერ გაიტარებდა... და სწორედ ამიტომ მართალნი არიან მისი მოკეთენი, რომ ამბობენ: «თუ თავი შაყვარა—უნდა შაერთო კი-დეცაოა...»

ვანო. ჰა, ჰა, ჰა, ეგლა მკვლდა...

გიორ. როგორ! აზნაურს, მას-თან ნასწავლს, ვანა?!? მეტე და-გავიწყდება, რომ კეთილშობილება და განათლება თვითვე უნდა დაი-ცვას და მის ღირსებას არა წასცხო-რა! ვინ უნდა დაფასოს შენი კე-თილშობილება და განათლება, თუ არ ხალხმა?.. თუ გგონია, გლახი ქალის შერთვით ღირსება ჩამომე-რთმევიაო, რატომ მაშინ არ ითვალის-წინებდი, როცა ვარსიყობიდი რატომ არ ფიქრობდი შენს დამცირებაზე მაშინ, როდესაც გლახის ქალს ნუ-ნუს ვაღიერებოდი?... სად არის შენი სიამაყე, შენი სილიაღე, შენი ზიზლი, როდესაც შენი ვნებათა-ღელვა, მხეცური სურვილი...

ვანო (გაწვევტიანებს) ეს ხომ თან-დაყოლილი, ბუნებრივი მოთხოვნი-ლებბა...

გიორ. მაგრამ ბუნებამ თან გონებაც მოგვცა...

მაია. დაანებე თავი, შვილო გიორგი! იმას, რომელსაც ქალის უმანკობა ყნოსვის სანაცვლოდ მიაჩნია, ვანა შასმენ რასმეს? მე და გიორგიმ გადავწყვიტეთ კიდევ და ხვალ-ვე წახვალ..

ვანო. ძალიან კარგი! მე მინც ვაპირებ-ლი. რა თქმა უნდა...

გიორ. რაც საქირაო, იმასაც მოგცემ.

ვანო. აი, ეგ ყველაზე უკეთესი...

VI

ვანო, კონა.

კონა (შემოდის სელში ყვავილების კაჩით)

ვანო. აა, კონა!.. აი, ყვავილთა კონაა დასაყნოსი?..

კონა. უკაცრავად, შენთვის არ გახლავს...

ვანო. მაშ, ვისთვის?... იქნება გიორგი-სათვის?..

კონა. გრცხვენოდეს...

ვანო. მაშ, ჩემთვის .. მე მაინც ხვალ მივიღიარებ...

კონა. გზა!.. (ვანო ჩამოეცლება, კონა შედის სსხლში) მე...

ვანო. აი, ნამდვილი ველური...

VII

ვანო, დათია

დათია. (რს შემოვა და ვანო აზრს ამხნევეს, კომპლს დაჯერავეს)

ვანო (შოხელება) შენ, დათია?!

დათ. მე, აბაი, ვინ იქნებოდა...

ვანო. რა გინდა? ჩემი ძმა ხომ არ გინდა?

დათ. აბაი, შენი ძმა რაში მენდომების, მე შენ მიწინააბარ...

ვანო. მე გინდივარ? მერე რა საქმე გაქვს...

დათ. რაიცა მინდა — განა შენა არა იცი?

ვანო. არა, არ ვიცი?..

დათ. ეხლავე უნდა გამომიძღვე

ვანო. გამოგიძღვე? მერე სადა?

დათ. სანინოშია, სსაფლაოზე.

ვანო. მერე და სსაფლაოზე რა მინდა?

დათ. ნუნუს სსაფლაოზედა.

ვანო. ნუნუს სსაფლაოზედა?.. მერე იქ რა მინდა?..

დათ. იქ მე და შენ გაეწორდებით.

ვანო. რა მაქვს შენთან ვასწორებელი? მე შენი არა მმართებს რა...

დათ. ნუნუი ჩემი დანიშნულია... ვინც იგი მოატყუა, პასუხიც უნდა მივოს...

ვანო. ღმერთს გეფიცები მე არ მომიტყუებია...

დათ. (გაკვირვებულა) აბაი, შენი ქირიმე, ღმერთო! ღმერთსა ფიცულობს...

ვანო. კიდევ გეფიცები...

დათ. შენ რომ ღმერთი გეწამა, ნუნუს წაბილწამდი?

ვანო. როგორ მიბედავ?

დათ. კნავილი კატის საქმეა... თუ ვაფი ხარ, უნდა წამომყვე და გამისწორდე.

ვანო. ვისა? შენ, ვილაღ ველურს? მეცხვარეს?!

დათ. ვაი, ბეჩავ ჩვენს ცხოვრებას...

VIII

აგინივე, გიორგი.

გიორ. (გამოვა, რს შემხვევს დათიას) დათია?!. აქ რას აკეთებ? ცხვარი ვილას დაუტოვე?

დათ. ცხორსა, შენი კვენსამე, ძალღები მაინც უღგანან... მგლებს ისინი იგერიებენ... ხოლო ჩვენი ქალების ნამუსსა-ლა ნასწავლნი არად აგდებენ, შენი კვენსამე!.. ჩვენ ბეცხვარები როს ვიცავთ, ველურებად გვისხენიებენ...

გიორ. (ვანოს მკაცრად შესედავს) რა იყო, რა მოხდა?!

დათ. (პატარა ხნის შემდეგ) აი, შენი კვენსამე, რა მოხდა... შარშან ქვემოურმა მურღალმა ჩვენაური ქალაი მოიტაცა... ქალაი ახმალღა, რა ვაფი არაი უყვარღა, და მე გამოვტაცე: ქვემოური ვაფი დავტყერი... ამაზე, შენი კვენსამე, ჩინოგნიკება სამი თვე ცხეე გადამიწყვიტეს... ამას ვეუბნებოდი, შენი კვენსამე, შენს ძმას: რუსებმა ესეთი კანონი რათ შემოიტანესთქო, და ამისათვის ველური მიწოღა... მაგრამ კიდევ შეგვხვდები, შენი კვენსამე, და შენ-კი აღარ შეგაწყუებ...

IX

გიორგი, ვანო.

გიორ. (რს გაფა დათა) გესმის?!. როგორ გგონია, რომელია ველური: ვა თუ შენ?!. (შოისმის სსეფინის სს დიდაფანის) დილიქანი...

X

მაია, კონა, გიორგი, ვანო, კატო, კონდუქტორი და ორი ბიჭი

კატო. აქა სღვას გიორგი გაშენაქე ექიმი?..

გიორ. (გაფა) აქა, აქა...

კატო. (შემოიჭრება) გამარჯობა...

გიორ. (სეღზე ჰგონის) გავიმარჯოს კატო!..

კატო. თუ კატოს მეძახი... ვგონებ კოცნის ღირსიცა ვარ, მაგრამ მესმის... ჯერ ხომ ჩვენ... აბა გაზაცანი

გიორ. ჩემი დიდება; ეს მისი ნათლული კონა...

ვანო. (რა არ გააჩნობს გიორგი და კატო კი შეხედავს) მე... ვანო ვაშენაძე...

გიორ. ჩემი ძმა ..

კატო. მომწონს... აი, გიორგი, ეს შენზე გაბედულია... ჰო, მართლა, სწორედ ვითხრა, გიორგი ძალიან, ნასიამოვნები ვარ ამ გზითა, ეს მთები არწივად მხდის ..

მაია. არწივმა, შვილო, ფრთა გაშალა, მით მზე დაჩრდილა... წარსული დაუბნელდათ; და მომავალიც დაუსწრებლად...

კატო. და მერე ვისა, დიდებო!

მაია. ვის მხარესაც მზე დაიჩრდილა ..

ვანო. იქ საჭიროა ელექტრონის შეტანა...

კატო. რომ სინათლე მოეფინოს.

გიორ. მისი სინათლე თვალსა სკრის და მხედველობას ასწრებებს.

მაია. ელექტრონი, შვილო, ჩემს თვალს არ უხილია. მაგრამ სინათლე-კი საჭიროა (შკაჭრად შეხედავს ვანოს), რომ გამოიხედვს...

გიორ. აი, კატო! იქონიე მხედველობაში, რომ დიდებაჩემი ჩვენნი ოჯახის ბურჯია...

კატო.სასიამოვნოა!.. მე საშინლად მომწონან...

მაია. ბურჯი, ხოლო ძირ-მომპალი, რასაც გამოცვლა სჭირია... აი,ემ ჩემს გიორგის ვეუბნები: ისეთი რძალი მომგვარე, რომელიც ოჯახს ახალ ბურჯად შეედგმის და შიგ მომავალ გმირებს აღმიზრდის...

კატო. მე მართლაც მომწონან: ლამაზი, ჯან-სალი ბამშეები... აი, როგორებიც...

ვანო. აქ დაზრდილები არიან...

კატო. (ვერ მიუხედავს) გიორგი-კი ვანოს უკმაყოფილოდ შეხედავს) მართლაც, ყველა სიტუაციით სავსენი არიან.

მაია. ეგ მშობლებზეა დამოკიდებული... ნათქვამია შვილო: „ერთგული კრუხი არც ერთს გააციებს...“

XI

აგინავე, **სესია.**

სესია. არიქა, გიორგი, შენი კენესამე! მოხებარე დაქრილებს...

მაია. ვინ დაქრილებს...

გიორ. რა მოხდა! ვინ დასქრეს?...

სესია. ცხორის იტაცებდნენ... მეცხვარეები დაიქრნენ...

კატო. ვინ იტაცებდა, მგელი?..

გიორ. მტერი დაგვცათ?

სესია. მტერი, შენი კენესამე. მტერი! კეთილი მდომი, აბა რას გვერჩის...

გიორ. ბევრია დაქრილი?

სესია. ოთხი ჩვენია...

გიორ. დიდებო, ჩანთა! კონა ქული!.. იმათ მხრივ?..

სესია. ერთია, შენი კენესამე...

გიორ. ნაცვალს შევატყობინეთ?

სესია. შევატყობინეთ, აბაი რას ვიხემალით... მაგრამა რა გამოვა... თუ არ შენა, შენი კენესამე, პრისტავი მაინც ჩვენ დაგვდებს ბრალს...

გიორ. დიდება-ჩემო აბა შენ იცი... წავიდეთ სესია...

მაია. გზა მშვიდობისა, შვილო!.. არხეინად იყავი...

ფარდა

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ლადო აღნიაშვილი

(იხ. „თ. და ც.“ № 25)

დადგა სექტემბერი. სკოლაში სწავლა დაიწყო. საერთო საქმე, ერთად შრომამ და ერთმანეთის ხასიათის გაცნობამ თანდათან ყველანი უფრო დაგვახლოვა—ისე დაგვაახლოვა, რომ ნასადღევსაც-კი ერთმანეთის უნახაობას ვეღარ ვიტანდით. იშვიათი საღამო იქნებოდა, რომ ყველას „ჩვენ ნიკოსთან“ თავი არ მოგვეყარა და პატარა პანსიონერები არ დაგვეთვადიერებინა (მაშინ მხოლოდ დაბალი კლასები იყო). მაგრამ კაცი თითქმის გადაჭრით ვერ იტყვის—რა უფრო მეტად გვიზიდავდა: ნიკო ლომოურის მომხიბლავი დამოკიდებულება, ჩვენთვის ახალი საქმე თუ ერთმანეთისადმი ძმური განწყობილება. მთელი ატმოსფერო სკოლაში ისეთი

იღდა, ჩემის უხებელულობით, რომ ყველა ჩვენთაგანში იწვევდა ერთნაირს გრძობას, ერთნაირს ფიქრს, ერთნაირს აღფრთოვანებას და ხალისს შრომისა და მეცადინეობისა არა მარტო სკოლის ზღუდვითა შორის, არამედ მათ გარეშეც.

მაგრამ მეტად განსხვავებული და თავისებური იყო აღფრთოვანება ახალგაზდა ლაღო აღნიაშვილისა.

— ყმაწვილებო, თუ მოიცლით, საღამო ხან ჩემკენ შემოისივრეთ, — გვეტყუოდა ხოლმე ახანაგებს განსვენებული ლაღო ნამეტანის მოწიწებით და თავაზიანობით, — თითო ჭიკა ჩაის მოგართმევთ და ერთ მცირე რაზედმე გესაუბრებით: თქვენი აზრი მინდა შევიტყო ერთ საგანზე.

ჩვენც ხშირად ვუსრულვდით სურვილს. ეკრიბებოდით მის ბინაზე და ვუსმენდით საუბარს. გაოცებული ვიყავით მის ფანტაზიით. მის ლაპარაკს მუდამ ოპტიმისტური ელფერი ჰქონდა; საზოგადო საქმე სათავაზრებულ კერადად ჰქონდა გამხდარი; კერძო ინტერესი, საკუთარი ჭირ-ვარამი მისთვის არ არსებობდა. ქართული სკოლა, ქართული ენა, ქართული ლიტერატურა, ქართული ისტორია, ქართული ვალობა-სიმღერა, ხალხური ზეპირ-სიტყვიერება, ქართული დაწესებულებანი — აი ის საგნები, რომეოთა ფარგალშიც ტრიალებდა მუდამ მისი ფანტაზია და მსჯელობა.

ყოველ საქმეს ფანატური გატაცებით ეპყრობოდა; არ იცოდა, რას ჰქვიან დაბრკოლება. თუ რასმე განიზრახავდა, კიდევ სისრულეში მოიყვანდა. არც ერთს საქმისთვის არ ჰზოგავდა თავის ჯიბეს, თუმცა არას დროს საკმარისი ჯამაგირი არ ჰქონია. მისის აზრით ქართველ ბავშვებს ესაქიროებოდათ რუსული ენის შესასწავლად აღვილი სახელმძღვანელო; ამიტომ შეადგინა და გამოსცა (Первый шагъ). მან თითქმის პირველმა მიაქცია ყურადღება ქართულ ხალხურ ზეპირ სიტყვიერების ნაწარმოებთა შეგროვებას. ამისთვის დაბეჭდა გაზეთებში მოწოდება სოფლის ინტელიგენციისადმი, რომელსაც სთხოვდა ჩაეწერა და მოეწოდებინა

ხალხში გაგონილი ლექსები, ზღაპრები, ანდაზები, ლეგენდები და სხ. რისთვისაც ჰპირდებოდა ფულით დაჯილდოებას. ამ მოწოდების და ხარჯის გაღების ნაყოფია მისი მწერ გამოცემული ჩინებული „ზღაპრების კრებული“. მანვე განიზრახა „ანბანის“ სახელით გამოეცა ქართველ ბავშვთათვის ოჯახსა და სკოლაში სახმარებელი ენციკლოპედია პატარ-პატარა წიგნაკებად რიცხვით იმდონი, რამდონიც ქართულ ანბანში ასოა. შეუდგა და ერთი მესამედი წიგნაკების მშვენივრად დასურათებული, საუკეთესო ქალღმრთელ და ბეჭდელი კიდევ გამოსცა, მაგრამ, საზედელ როდ, შრომის დამთავრება აღარ დასცალდა.

ალ. მირიანაშვილი

(დასასრულა შემდეგ ნომერში)

მზრუნავი ღვთაება

(ესკიზი)

ესი კამარა პირქუშობდა... ან ჩხლობდა... კაპასობდა...

ჩაკუპრულ-ჩაშავებულ ღრუბლებისაგან პირბადე გაეკეთებინა და ერთი მძეუტავი ვარსკვლავიც-ი არ გამოეშო, არ გამოეკრთო დედა-მიწის გასანათებლად, გასახარებლად.

ესი თალს პირი დუკან გაგებრუნებინა, თითქოს მოსწყინდა დედამიწის ყურის გღვება და ლოლიაობაო, და რაც ძალ-ღონე შესწყევდა, ილტვოდა მისგან.

დედამიწაზე ზნელოდა... წყვილი და უკუნეთი გაიმეფებულიყო... ყველგან ჯანყი... ბურუსი...

ბორბოტს ღმერთს, ქვესკნელთან ერთად, ეს ქვეყანაც დარჩნოდა და ახლო იგი მოურიდებლად დაჰპატრონებოდა მას, რადგანაც მოწინააღმდეგეს და რაყიფს არავისა ჰხედავდა.

— ხა... ხა... ხა... ხა... ადამიანო... ადამიანო... — ხითხითებდა გულ-სკულავად, გულის დამსერ-დამღრღნელად არიმანი და ბოროტნი სულნი, მონანი მისნი, მიწაზე ხოხვით, გველის სისინით, ბანს ეუბნებოდნენ.

დედამიწა ულობდა ჯოჯოხეთით... ქვეყანა და მასთან ერთად ადამის ძე მის ტლანქსა და მოუხეშავს კლანქებში იყო.

ქვესკნელი ზეიმს იხდიდა... მაღლა, ცაში, კიდევ ორმოზდს სამელო-ბელო ტახტი უკუღმა დაედგა; ზურგი დედა-მიწისათვის შეექცია და უფრო იქით... მაღლა,

ზევით გაიყურებოდა და სცილიობდა კაეშანი ცის ეთერში გაექარვებინა. .

დადარდიანებულიყო მწყალობელი და მის სამფლობელო ქმუნეასა და ურვას წაელო.

მზეს და მთვარეს ნიშან-წყალი დაჰქარგოდათ და იქვე კუთხეში მიმქრალ-მილულულიყვნენ.

აპოლონის ქნარს სიმები დასწყევტოდა. ორმუხდის სახე, ღიმილის ნაცვლად. მოლუშულ-დანაოქებულიყო. ის დედამიწისათვის აღარ ჰფიქრობდა. .

ეტყობოდა, მთლად დავიწყებოდა ძირს ქვეყანა და იქ მცხოვრები—ადამიწვიდი! . .

—ოჰ! . . ადამიანო. . . ადამისა ძევი! . .

მოსთქვამდა ორმუხდი და ანგელოზ-ფერიები მკენესარ ხმებს აქანავებდნენ, ამუსიკებდნენ.

ადამიანმა გაარისხა ორმუხდი.

მან გასტეხა ღვთაებრივი სიყვარული, მან დაჰგმო კეთილი ღმერთი. მან სული ანაცვალა ხორცს. . .

ამისთვისაც გააფთრებულ-გაცეცხლებულიყო კეთილი ღვთაება და ადამის შვილი წყვილიადმი დაეტოვებინა, სიბნელით მოეცვა მისი საცხოვრებელი, მისი ქვეყანა

ბოროტებასაც მალე დაესვა ადამიანთათვის თვის მფლობელობის დალი: გამქრალიყო ქრისტეს მკნება, დამარხულიყო სიყვარულსიხარული. . .

ადამიანის გული (ივი იყო ვით საფლავი. . .

არიმანს ყველაფერი დაესუნთქ-დაეშხამა, ყველაფერი დაეშანთ-დაეღარა. .

ანტიქრისტე ფარფაშობდა ამ ქვეყანაზე. . .

შურით, მტრობით, ანგარებით, სიძვით და უსამართლობათ გაჟღენთილიყო ადამის შვილი.

ყველგან სისხლი .. კენესა. . გოდება და ვარამი. . .

ყველგან წყვილიდი გულშესაზარი.

მაგრამ დროთა სრბოლამ თვისი გაიჭანა. . .

გავიდა ხანი და ადამიანც გამოიკვალა ორმუხდიც მორბილა. . . კაეშანი და ქმუნვა გაუქარწყულა. .

ჯერ ცის ტარობიდან მზე ამაცურა, მთვარე გასათხოვარ ღამას ქალივით გააბდრა. . . გამოკრთნენ მოციანე ვარსკვლავნი,

ხომლი თვის აღაგას გამოციმციმდა, ცაზე სამოთხის გზა ნათლად გამოიხატა, აქედრდა აპოლონის ქნარი სიყვარულის ჰანგებზე. ვენერამ ცივრიგი შეჰქმნა, ბუნებამ პირზე ღიმი მიიკიდა.

მოიხედა ორმუხდმა დედამიწისაკენ და სახე გაეშალა, გაეშალა, მაგრამ კი აღარ გაბრწყინებია, ვინაიდან ადამიანში ბოროტის სულის ბატონობის ნაშთი დაინახა: მას გულში საზიზღარი მატლი ჩასახოდა, რომელიც აქეზებდა ყოველ ბოროტებისა და საზიზღრობის ჩასადენად.

ორმუხდმა არ ისასოწარკვეთილა, სასოების ნაპერწყალი გააღვივა, რომლის ნაყოფიც დედამიწაზე არიმანის სახელის მთლიანი აღგვა და ადამის ძის გაბრწყინებება და განსპეტაკება იყო.

მაგრამ ადამის შვილი წმინდად მიიტევრ განსპეტაკებულა, მატლი მატლად დარჩა და მისმა კერძმაც თვლი ვერასგზით ვერ გაახილა.

მართალია, ორმუხდის ნაწილნი ხშირად ევლინებოდნენ ადამიანს განსაწმინდავებლად, მაგრამ ათასში ერთი წმინდად გაბრწყინებულთ თუ აპყვებოდა მთი ზეითქვანა და ცხრასს ოთხმოცდა ცხრამეტი-კი ნავთ-ცეცხლში ცვიოდა. . .

ამის შემდეგ ორმუხდმა გონება მოიხმარა: გაანათლა ადამის ძე გარეგნულად, ისე რომ მატლი თავის აჩრდილად-ლა აქცია და ესე გარეგნულად განსპეტაკებული თვის მონაწილე იტაცა ზევით, ცაში, თვის სამფობელოში

...და მხოლოდ ამით მიაღწია თვის მიანს. . .

შავი დედმიწა კი ისევ ზავს ღმერთს დაულოც-დაუნარჩუნა.

არჩილ მექანარიშვილი

დედის მკვლელი

(მოთხრობა)

ზაფხულის მშვენიერი დამე ერთ წამს საშინლად მოპირქეშდა: ცაზე შავი მუქის ოდენა ღრუბელი ბუმბერაზად გადაიქცა და, სივრცეში გაფანტულმა ისეთნაირად ჩამოაღამა, რომ თვალში მიტანილ თითს ვერ დინახავდით. უცებ ასტყდა სახარელი ქექაქუხილი, წამოვიდა კოკისპირული წვიმა და ნიაღვარმა მთელი არემ-მარე წალეკა. პატარა რუ-არხები ღიდ მდინარეებდ იქნენ და,

თითქო წარღვნაო, ერთის ხმაურობით და შხუილ-ხუილით იწყეს დენა. ამ არეულ და საზინელ ღამეში, დაკვირვებით თუ მიაპრობდით ყურს, სოფელ მ--რის შესახვევთან, ორღობეში, თქვენ გაიგონებდით რ-ლაც უცნაურს და გულის დამაღონებელ ხმას, რომელიც პირველად კაცის ხმას მოგაგონებდათ, მაგრამ კარგად რო დაჰკვირვებით, მიხვედბოდით, რომ ეს ხმა ძაღლის ხმა იყო. ძაღლი ორღობეში მდებარე დედა-კაცის უსულო ცივ გავს ჰგლოვობდა თვალზე ცრემლმორეული და გულ-შემაძრწუნებელ ღამეს უფრო ასახარებდა თავის კმუილით.

ვისა გლოვობდა ძაღლი?

ხევის ჩავარდნილი სიღრმეში, სადაც საზინელ წყვიდადს თვალი ძლივს ჩასწვდებოდა, ყაჩაღთა ბრობოს კლდის ერთ-ერთ გამოქვაბულში ბინა ჰქონდა აჩენილი: აქ რმაღებოდნენ ისინი დღისით, აქ მოილაპარაკებდნენ ხილმე, ვის საღ დახვედროდნენ, რა მხრით დასცემოდნენ, რა დროს და როგორ. აქა სწყდებოდა ბევრი სვე-ბენდიერის სიკვდილ-სიცოცხლე. აქ მოჰქონდა ნაძარცვე წანართმევი. აქ იყოფდნენ და ინახავდნენ.

ღამე იყო. გამოქვაბულში ერთ ადგილს, საიდანაც სინათლე გარედ ვერ გავიღოდა, კრაქი იღვა და მკრთოლად ბუტუტავდა. კრაქს აქეთ-იქეთ შემოსხდომდნენ ყაჩაღები, თოფიარაღში გამოწყობილნი და გამოქვაბულის შემოსავლისკენ იცქირებოდნენ ეტუბობდა, ვიდაცას ელოდნენ, მაგრამ გარედან ქექა-ქხილისა და წვიმის შხაპუნის მეტი არა ისმოდა-რა. ამასთან კიდევ მათ თვალებს ქექვის ციაფი სჭრიდა, რომელიც ყოველ გაელვებაზე საზინელ სუ-

რათს გამოსახავდა, თითქო შემოსავალთან მათ შესაპყრობად სდგანანო. მაგრამ ეს უკანასკნელი მათ არ აშინებდა, რადგან ამას შესჩვეოდნენ და მტრის პასუხის მისაცემად ყოველთვის მზად იყვნენ. გარედ თითქმის შუალამემდის იწვიმა, მაგრამ ბოლოს გამოიღარა; ცამ შავი ღრუბელი გადიყარა და დედა-მიწას მოქათქათე ვარსკვლავებით საამურად დააჩრდა.

— ამხანაგებო, წვიმამ გადიღო.—სთქვა გარედან შემობრუნებულმა ყაჩაღმა და ნაბადი მოიძრო.

— დალოცოს ღმერთმა. ეხლა ნაბადი ცუელი სახმარია. გზებში დიდი ტალახი იქნება და რა ოხრად გვინდა. სიარულს დაგვიშლის.—წარმოსთქვა მეორემ.

— ეს კია. მაგრამ ეს კაცი რომ არა სჩანს, რა დემართა?—სთქვა რამდენიმე წუთის სიჩუმის შემდეგ მესამემ და ბელადს გადახედა, რომელიც თავის მოხდენილის და გონიერის სახით ჩაფიქრებული მიმოდიოდა. თითქო იმათ ხმის ამოღებას ელოდაო, ბელადმა მიმართა.

— ამხანაგებო!—სთქვა, თოფს დაებჯინა, ამხანაგებს თვალი გადაავლო და განაგრძო: ჩვენი ახალი ამხანაგი საექვოა. მართალია, ერთი კვირა სრულდება, რაც შემოგვიერთდა, მაგრამ ავერ მოკლე ხანში კაცის აწონ-დაწონა შეუძლებელია ის უფრო მაფიქრებს, რომ იგი თავის პირველ ამხანაგებს ჩამოშორდა და ჩვენ შემოგვიერთდა იმავე აღთქმით, როგორც მათ ეკუთვნოდა. ესეც რომ არ იყოს, თუ ის სანდო კაცია, ამაღამ პირველად მოდიოდა ჩვენთან სამოქმედოდ და აქამდის საღ არის? როგორც გვითხრა სოფრომამ ავერ მეხუთე წელია მოუსვენარ ცხოვრებაშია თურმე. ჩვენი ხელოების სუსტი ხასიათის კიცს აწირად სწყინდება ასეთი ცხოვრება, გაურბის მას, და შორდება. მაგრამ არა შეუცოდებლად, არამედ ამხანაგების გაცემით ცდილობს თავისი პირადი ბედნიერების მოწყობას. ასეთი რამ განზრახვა რომ არა ჰქონდეს სოფრომას, არც აქამდე დაიგვიანებდა

— წვიმა შეუშლიდა ხელს!—მიუგო მეორემ.

— ჩვენი ხელობის კაცი არა თუ წვიმამ,

თვით ჯოჯოხეთმაც არ უნდა დააბრკოლოს: მღელვარე ზღვის ტალღები უნდა გადალახოს და ამხანაგებისათვის მიცემული სიტყვა-კი შეასრულოს. განა არ გაგივიათ რამდენმა ამხანაგმა უღალატა პირიანდელ მიზანს და მტრებს მიუდგა? რა იცით, რომ ეგეც ერთი მათგანი არ არის? წარმოსთქვა ბელადმა და მღელვარება დაეტყო.

— შენი იქვი არც ტყუილია. სოფრომა ამ დღეებში ძალიან მოუსვენრად დადიოდა, სულ ფიქრობდა, გაბრინდებულ იყო. გუშინ ვკითხე, რათა ხარ მოწყენილი მეთქი. მითხრა: სანამ დედას არ ვნახავ, ვერ მოვისვენებო, ამ სილამოს ვითომ დედის სანახავედ წავიდა — უთხრა ბელადს მესამემ.

— მკრე იცით-კი, რომ დედა ჰყავს და აქაურია?—გაიწყვეტინა სიტყვა მესამე ყაჩაღს ბელადმა და სხვებს გადახედა.

— არ ვიცით, არა...—შესძახეს ერთ ხმად

ყველამ და საშინელმა იქვმა შეიპყრო.

ყაჩაღები ამ სილამოს ვილაკას უნდა დასხმოდნენ თავს, მაგრამ ამხანაგის მოუსვენლობამ და და იქვმა ისე შეეკროთ ისინი, რომ გადასწყვიტეს გამოქვაბულის განზორაგებოდნენ და განზრახვაზე ხელი აეღოთ, რათა ხიფათს ასცდენოდნენ.

— გავიდეთ, გავიდეთ, სანამ თავს დაგვესხმოდნენ!—წარმოსთქვა კარის მცველმა. ყველანი დაიძრნენ.

— ბა მოიმარჯვეთ თოფები და გამოდით! ფრთხილად თუ ვინიკობაა გაცემული ვართ, იგრე ნუ დაფიხოცებთ, რომ გამოქვმსაც არ გადავუხადოთ სმაგვირო!—შეძახა ბრძანების ხმით ბელადმა. ისინიც ერთ თვალის დახამხამებაში გამოვიდნენ გამოქვაბულიდან და მიიმაღენ ტყეში.

(შემდეგი იქნება)

ვ. ფურცხვანიძე

კომპოზიტორი პ. ფოხხვაიაშვილი თბილისში

27 ავეისტოს „ახალ კლუბში“ გამართულ სიმფონიურ კონცერტში, თითქოს შემთხვევით, გამორეული იყო სამი ნუმერი ჩვენი მშობლიური მუსიკისა. სეზონის დასაწყისში მამახლისისგან განზრახვა ჰქონდათ სეროზულად დაეყენებიათ კონცერტების საქმე და ჩვენს

საზოგადოებაში გაეღვიძებინათ სიყვარული. გაეადვილებინათ გაცნობა მშობლიური მუსიკისა, მაგრამ ქართველ კომპოზიტორების ნაწარმოებთ სულ რაღაც შემთხვევითი ხასიათი ეძლეოდა. საჭირო-კი არის, ღვთის წინაშე, ქართველები ეჩვენოდნენ თვის მშობლიურ ჰანგების შეთვისებას. მუსიკალური ცოდნა და წყონან ჩვენს საზოგადოებას აკლია, რომ, როგორც მოვლდნენ, შეადგინოს ნაწარმოები და თუ გრძნობაც არ გაიწვრთნა, იგი მხარს ვერ მისცემს და წინ ვერ წასწევს მშობლიურ მუსიკას, რადგანც ის მისთვის უცნობია. ჩემი აზრით, ამით აიხსნება ის უცნაური მოვლენა, რომ ჩვენს მუსიკას და იმ „სუსტს“ ნაწარმოებთაც, რომელნიც ჯერ-ჯერობით მოგვეჩვენება, უცხოანი უფრო მეტის ინტერესით ექცვიან და მოსწონთ, ვიდრე ჩვენ. ამიტომ ფრიად სასიამოვნო იყო იმ სამიოდე ნუმრის მოსმენა „ახალ კლუბში“ 27 ამ თვეს.

რაც შეეხება თვით ასრულებულ ნაწარმოებთ, უნდა გამოვტყდეთ, ჩვენ რომ შევცვდილს ღრმა, აზრიანი მუსიკას ჩაწვდილთ და კომპოზიტორის განცდიანი განვი-

ცადოთ, ჩვენ რომ ის საშინელი სენი არა გეჭირდეს, რომელიც „საკუთარს“ უარყოფაში, აბუჩად ავღებნას და გაჭირდავში მდგომარეობს, ფოცხვრაშვილის კონცერტზე ასრულებულნი ნაწარმოებნი ფრიად საყურადღებო და ჩვენთვის სასიკადალო ნაწარმოებად უნდა ჩაითვალოს.

ბალანჩაივას „დავლური“ და ლეკური „აზ. . . თაბარ კბიურიდან“ ლამაზად და ნაზად შემუშავებული ნაწარმოებია; თავისუფლად და მარტივად გადმოცემულია სული ამ ცეკვისა და ყოველ ქართველს გულში ხვდება, რადგანაც ყველასთვის გასაგებია. რაც შეეხება ფოცხვრაშვილის „საღვთო როკვას“, მისივე ოპერა „კერათა დამოზიდან“, იგი უკვე, ასე ვთქვათ, იღვრის. აზრიანი მუსიკა; იგი არ არის მსუბუქ და ლამაზ ბეგრათა ხლართული, არამედ კომპოზიტორი მუსიკის საშუალებით სცილილობს გადმოცეკვს ერთგვარი იდეა, აზრი. იგი ამოვლებულია ოპერიდან, მაგრამ ამ ყაბად თვით ოპერას ჩვენ ვერ შევუხებთ, მხოლოდ აღსანიშნავია, რომ ამ ნაწარმოებში ცხადდ ტრიალებს უჩვეულის წინაპრების, წარმართობის დროინდელი სული. ცხადდ დასახულია კერპის წინაშე განუვითარებელი წარმართის შიში და სასოება, მწუხარება და სიხარული, თხოვნა და მოთხოვნა. აქ ავტორის ილიკი განუზრახავს დაგვიმტკიცოს, რომ ჩვენი თანამედროვე ჰანგები და ერთგული ცეკვა-თამაშის იმ უძველეს დროს არიან ჩასახულინი: აქა-იქ მართლაც, ამ აზრის გამოსათქმელად სმენას თითქოს ნაცნობი ჰანგები ხვდება. აქ ჩვენი გონების თვალის წინა

სდგას მთელი თვისი მწუხარება-სიხარულით ჩვენი უძველესი წინაპარი ლოკად. ამავე აზრს, ამავე იდეას გამოხატავს „ფინალიტ“ კერპის დამხობისა. აქაც ავტორს აღებული აქვს ის მომენტი, როდესაც ორი რწმენა, რწმენა წარმართისა და ლმობიერი რწმენა ქრისტიანისა ერთმანეთს შეეტაკებენ. გონებრივი ან ზნეობრივი და სულიერი გარდაქმნა ადამიანისათვის ხომ ერთი უძლიერესი ტრაგიული განცედა და ადამიანში ამ მომენტით დიდი რევოლუციკია ხდება. ჩვენი ერის ფანტაზიაში ხომ წინდა წინოს ცხოვრებაში ჩააქსოვა ეს მომენტი და გადმოგვცა, რომ ჭეჭა-ჭეხილისა და მებისაგან დაინგრუნენ წველი კერებო, და, აი, ჩვენი კომპოზიტორიც დასწვდა ამ თქმულბას, გადმოგვცა მუსიკაში ეს ჭეჭა-ჭეხილი, ეს ტრაგიზმი ადამიანის სულისა, რომელსაც ემსხვრევა ძველი კერები, სილიად იმ მომენტისა, როდესაც ძველის ნანგრევებზე ახალი რწმენა ინერგება და ამიტომცა ყოველი ფრაზა ამ ფინალისა ასეთი ცვალებადი, მწუხარება-სიხარულის, ვაებისა და სასოების გამომხატველი. ბოლოს ადამიანი გადაიტარებს რა ამ რევევ-შენების რევოლუციონერ ქარიშხალს, ამ აღტყინებულს ხმებს დასძლეეს სათნო და ნაზი ჰანგები, ქრისტიანული ლმობიერებით განბანილი. დიდხანს ებრძიან ერთმანეთს წარმართული საღვთო როკვისა და ქრისტიანული, სახარების მოტივები და დაინგრევიან რა კერანი, გამარჯვებული გამოდის ქრისტიანული მოტივი, მაგრამ იგი გამარჯვებით არ ამაყობს და ისევ აუღლებელად სასოებას და სათნაებას გულში გვიჩვენებს.

არ ვიცი, დამსწრე საზოგადოებას მოეწონა თუ არა; ტაში ბევრი იყო. გამოერბესაც კი ითხოვდნენ, მაგრამ მიიწი არ ვიცი მოეწონათ თუ არა, რადგანაც ყველაფერი „ჩვენის“ შესახებ ჩვენ მაშინვე სახვერავ, სასტიკი კრიტიკოსის პოზიციას მივიღებთ ხოლმე და თითქმის გამობობთ: რაც უნდა კარგი იყოს, მიიწი არ მოეწონებ, არა და არაო და უბრალო „ტრეპაკას“ კი აღტყებით ვეგებებით, რადგანაც ამ მოტივს ვიცნობთ და ის გვიხარია, რომ მუსიკაში ნაცნობი ხმები ვაგვიანეთ. ჩვენს მშობლიურს ჰანგებს კი ჩვენ ვერ ვიცნობთ, ვერც ვიგონებთ და აღარც გვაქაყაიღებთს...

სა-ნი

P. S. როგორც ვაგივით, ზოგიერთებს უნდათ ბ.კ. ფოცხერვაშვილის სთხოვონ—აქაც გაიმეოროს ის სასულიერო კონცერტი, რომელმაც მთელი პეტროვარადი მანს წინად აღტყებაში მოიყვანა. დიდად სასურველი იქნება, თუ ეს მართლაც მოხერხდა.

სა-ნი

რედაქციისგან: 1) ამ ნომრისთვის მომზადებული წერილი აეროფუნული საკითხი რუსეთის საზოგადოებაშია ს. და-ნისა, მომავლდ კერძან დაიბეჭდება; 2) „სომხსინკე, როგორც სახე მე-19 საუკ. ქართველისა დეკანდლიძემ“, გას. კოტეტაშვილის, სენგან დამოუკიდებელ მიხეცთა გამო ვერჯერობით ვერ იბეჭდება.

წიგრილი ხმებები

➤ **ქართ. ღრამ. ღასნი** შეიკრება გასულ ორ-შაბათს, 25 აგვ. ქართ. თეატრში. კრებას დაესწრო დრ. სპ. მდივანი, იგივე თეატრის დირექტორი ი. გედევანიშვილი, რომელმაც მოკლედ აუხსნა მომავალ მუშაობის გეგმა, მსახიობთ მუყაითი შრომისკენ მოუწოდა, მასთან ზოგიერთი სავალდებულო წესები გააცნო. დასი სრულად გამოცხადდა.

➤ **ღრამ. გამგობა და ღასნი თამ. პ. ი. თუშანიშვილის** თანდასწრებით პირველად შეიკრება სამშაბათს, 26 აგვ. ქარ. თეატრში.

➤ **ქართ. ღასნი** მეკადნიერობა დაიწყო 28 აგვ.

➤ **ქუთაისიდან ვ. გუნიამ** დეკემს მიადლო 5 ხეკვისთავისთვის გამოცხადდით მსახიობნი სამეცნადსეითო.

➤ **ქართულმა ღასმა** უკვე წაიკაოსა პიესემა იოთროსო სესულეა დაჩუნდოთსი და „ავგაზროზა“ შ. შანაშიძის აკტორის თანდასწრებით.

➤ **ქართ. მსახიობთა კრება ზუსტად** ქართ. თეატრში ოთხშაბათს, 27 აგვ. რეისორის მ. ქორელის თავმჯდომარეობით. დასმა აირჩია პრეზიდენტობი (ედ. მესხი, ალ. იმედაშვილი და ერთერთი რეისორი, მათ კანდიდატებად პ. კორიშვილი, ა. ლოლუა, მდივანდ გ. ფონოსიპოლი). ამათ ევალებათ მსახიობთა შინაურ საერთო საქმეთა წარმოება. კრებამ დადგინა მსახიობთა ჯამაგირიდან ერთი პროცენტი გადასდონ ომიანობის გამო დახარალებულთა სასარგებლოდ, რაიც გადაეცემა თავ-აზნ. თავისონობთ შემდგარ კომიტეტს.

➤ **მოკრად ღასის შემდგამ** განუზრახავთ სამსახურ გავრდაჩუნდო მსახიობთ დაბა-სოფლებში წარმოდგენების გასამართვად.

➤ **ღუშეთის ფ. პ. ს. განყოფილების** პირველი საზოგადო კრება შესდგება მომავალ კვირას, რომელსედაც, სხვათა შორის, განიხილვენ—ღუშეთის ღრამ. წრე წ. პ. ს. შეუერთთნ თუ არა?

➤ **სახალხო სალამო გამგობა** დუშეთის საკრებულად დარბაზში 18 აგვ. ქ-ნ ივ. იაშვილისა და ბ-ნ ალ. ინაშვილის თაფსონობით. წარმოდგინეს საყმ. პიესა „ყველითა შორის“, თარ. ლ. ბოცუაძისა, წაიკითხეს ლექსები, ქართ. ქალთა გუნდმა ბ-ნ გ. გელაშვილის ოლტარობით იმღერა ქართ. სიმღერები. დღმთალი საზოგადოება დაესწრო. შემოსავლიდან 40 მ. ქ. შ. წ. განყ. ვადასცეს, 5 მ. ჯარისკაცთა დამხმარე კომიტეტს.—სასურველია ასეთი საღამოები ხშირად იმართებოდეს.

➤ **სახალხო სალამი** ამ მოკლე ხანში დაიწყებენ წარმოდგენებს.

➤ **ბაქოს ღასის რეისორი** შალვა დადიანი და მსახიობქალი ელ. ანდრონიკაშვილი სოფლიდან დაბრუნდენ და ამ დღებში ბაქოს გაემგზავრებიან.

ქუთაისში

თავისუფალი საქართველო

თავისუფალი საქართველო

(წ.—25)

ექ. ვასტანგ ღამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე
ქალ-ვაჟთათვის 8—5 წლამდე

დაწერილებით პირობები მსურველთ ვაგე-
ზანებთან ფოსტით მოთხოვნილებსათანავე.

მისამართი: თბილისი ექ. ვ. ღამბაშიძე
ვარდისუბნის ქუჩ. № 9. (წ.)

იქივები:

ა. ო. იაშვილი
(თბილისის საქალაქო 1-ლი ნაწილის მკურნალი)
შინაგან ჯვადმყოფობათს.
დილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.
წყნეთის ქ., № 19.

კბილისა ალ. სოლოღაშვილი
იღებს ჯვადმყოფებს
დილით 9—2 სათ., საღამოს 5—7 სათ.
გოლოვინის პრ., № 12.

ვ. ღ. ღამბაშიძე
შინაგან და ბავშვთა ჯვადმყოფობათსა.
ვარდის უბნის ქ. № 9.

ბ. ე. თიკაძე
(თბილისის საქალაქო მკურნალი)
შინაგან სნეულებათს
დილით 12—1 ს., საღამოთი 5—5 ს.
კორაჩნი ქ. № 18

შ. ა. მიქელაძე
შინაგან და ბავშვთა ჯვადმყოფობათს.
საღამოთი 6—7 ს.
მიხეილის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16.

გ. ვ. ნათიშვილი
განსა, ვენერაული და სიფილისისა.
დილით 11½—1 ს., საღამოთი 6—7 ს.
მიანუშენტის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

იოსებ იმედაშვილის გამოცემა № 51

სინათლე ზღაპარი-ფეერია 3 მ. და 7 ს. **ი. გვამბაყალი** ავტორის მოკლე ბიოგრაფიით, სურათებით და ექვსი ნახატი.

ფ. 30 ქ. ათბლევ და ასობლივ ნაღებ მყიდველთ თითო წიგნი დაეთმობა 22 კ. ფასდადებითი გაიგზავნება.

მისამართი: Тифლის, ред. „Театри да Цховреба“—Иосифу Имедашвили.

(10—4)

ახალი წიგნი

ლეკსები, სცენები და პოთხრობები

ა. მ. ახანაშვილისა

ავტორის პორტრეტით, კრიტიკული წერილით და სხვა სურათებით. ფ. 60 კ. საწყობი ავტორთან—საპერის ქ., № 5, საკ. სახლი. წიგნით მოვაკრებებს ჭეუღლებრივი 9% დაეთმობა.

(5—4)

ივერეთი უკველდლიური სალიტ.-საღ. გაზეთი ახალ რედაქციით და თანამშრომლებით **გაზეთის ფასი:** წლით—7 მ., ნახევარ წლით—4 მ., ერთი თვით—4 აბაზი, ცალკე ნომერი 5 კაპ.

სახლად ვარდ წლიურად 15 მ., ნახევარ წლით—8 მ., სოფლის მასწავლებლებს და უფასო წიგნთსაცავ-სამკითხველოებს წლიურად 6 მ. ფასის გადახდა ნაწილნაწილადაც შეიძლება.

მისამართი: Кутаиси, ред. газ. „Имерети“ რედაქტორ-გამომცემელი **მ. ჯელიძე**

ურთა სალიტ.-საპოლ. გაზეთი გამოდის ორ მუხათობით რედაქცია: გიმნაზიის ქ., პ. ფერაძის და ნ. კარანუხოვის სტამბის სადგომში.

გაზეთის ფასი: წლით—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., თვით—25 კ., ცალკე ნომერი 5 კ., სახლად ვარდ ორჯერ მეტი. ფული და წერილები მიიღება: Кутаиси, ред. еженед. груз. газеты „Шрома“

„სურბანი“-ს გამომცემი
დაბეჭდა ქართველი მწერლები
 და გამოვიდა ქართველი მწერლები
 შედგენილი ი. გომელაურის მიერ, წან. I
 ფასი 80 კ.

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა საზაფხულო სადგომში, მიხაილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფი აპარატის გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში. ტელ. 11 - 79

დღეს, კვირას 31 ჯაგვისტოს	სინემატოგრაფი, მუსიკა, ცეკვა.
ორშაბათს 1 სექტემბერს	სინემატოგრაფი.
სამშაბათს 2 სექტემბერს	სინემატოგრაფი, მუსიკა.
ოთხშაბათს 3 სექტემბერს	საზანდარი.
ხუთშაბათს 4 სექტემბერს	საბავშვო საღამო; სინემატოგრაფი; მუსიკა.
პარასკევს 5 სექტემბერს	საზანდარი; ცეკვა.
შაბათს 6 სექტემბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.
კვირას 7 სექტემბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან მამაკაცები—25 კ., ქალები—10 კ. დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ საათზე.
კლუბი ვრცელი დაყოველმხრივ მოწყობილია. ბაღი შეიძლება გაიცეს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სეირნობათათვის.
კლუბში გაიმართება ხოლმე ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო და ვოკალური საღამოები და აგრეთვე სახალხო სეირნობანი.